

Sygn. akt: I C 511/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2017 r.

Sąd Rejonowy w Biskupcu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Andrzej Łotowski
Protokolant:	sekretarz sądowy Natalia Zabłocka

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2017 r. w Biskupcu

na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B.

przeciwko K. Z.

o zapłatę Nc-e (...)

1. zasądza od pozwanego K. Z. na rzecz powoda Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. kwotę 652,45 zł (sześćset pięćdziesiąt dwa i 45/100), przy czym odpowiedzialność pozwanego za zapłatę wyłącznie opisanej wcześniej kwoty jest solidarna z pozwaną B. Ż. (1), której to ostatniej odpowiedzialność została określona nakazem z dnia 31.01.2017 r. wydanym przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc- e (...);

2. Oddała powództwo w pozostałym zakresie

3. zasądza od pozwanego K. Z. na rzecz powoda Banku (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. kwotę 300 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, przy czym odpowiedzialność pozwanego za zapłatę wyłącznie opisanej wcześniej kwoty jest solidarna z pozwaną B. Ż. (1), której to ostatniej odpowiedzialność została określona nakazem z dnia 31.01.2017 r. wydanym przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc- e (...);

UZASADNIENIE

Powód Bank (...) SA. z siedzibą w B. w dniu 14 września 2016 r. żądał zasądzenia solidarnie od pozwanych K. Z. i B. Ż. (1) kwoty 652,45 zł z odsetkami od 13 września 2016 r.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że dochodzona pozwem wierzytelność powstała w wyniku zawarcia przez pozwanych z powodem w dniu 18 maja 2012 r. umowy (...), której przedmiotem była obsługa rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego.

W ramach ww. rachunku pozwani byli upoważnieni do korzystania z linii debetowej - dozwolony debet - ujemne saldo które powstaje na skutek wypłacenia z rachunku więcej środków niż na niego wpłynęło (odnawialna pożyczka w rachunku).

W wyniku operacji przeprowadzonych przez pozwanych powstało zadłużenie, którego nie spłacono, mimo podjętych przez powoda prób doprowadzenia do jego dobrowolnego uiszczenia roszczenie ww. się wymagalne od dnia 05 sierpnia 2016 roku.

Powód podjął próby polubownego odzyskania należnej mu od pozwanych kwoty, kierując do nich w dniu 20 lipca 2016 roku wezwanie do dobrowolnej spłaty zobowiązania, w terminie wyznaczonym, jednakże próby te okazały się bezskuteczne. W związku z powyższym w księgach rachunkowych Banku figuruje wymagalne zadłużenie w kwocie 652 45 złotych. Na kwotę wymagalnego zadłużenia składają się: niespłacone saldo zadłużenia (debet) 489,16 zł, niespłacone odsetki kapitałowe o zł, niespłacone odsetki za opóźnienie naliczone od zaległej kwoty kapitału opisanej powyżej od dnia następnego po dniu 18 sierpnia 2015 r.. opłaty umowne 54 zł, koszty windykacji 57 zł.

Nakazem zapłaty z dnia 31 stycznia 2017 r., w sprawie VI Nc-e (...), Sąd Rejonowy Lublin-Zachód nakazał pozwany, aby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłacili powodowi kwotę 652,45 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 13 września 2016 r. do dnia zapłaty.

Sprzeciw od ww. nakazu złożył pozwany K. Z.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany podał, że wnosi o oddalenie powództwa w stosunku do pozwanego K. Z.. Zadłużenie, którego zwrotu domaga się powód zostało uczynione przez pozwaną po rozstaniu się stron, którzy żyli w konkubinacie.

Pozwany nie wziął tych pieniędzy, nie ma więc obowiązku ich zwrotu. Pozwany informuje, iż po opuszczeniu pozwanej, jej mieszkania i zamieszkaniu gdzie indziej, próbował odstąpić od umowy rachunku bankowego, jednak Bank (...) w O. odmówił twierdząc, że uczynić może to tylko pozwana. Pozwany nie pracuje. Opiekuje się samodzielnie dziewczynką w wieku od 5 do 19 lat. Pozwana została pozbawiona władzy rodzicielskiej. Pozwany utrzymuje się z alimentów na dzieci, zasiłków rodzinnych i pomocy opieki społecznej. Nie stać go na opłacanie długów pozwanej.

Sąd Rejonowy w Lublinie postanowieniem z dnia 24 lutego 2017 r. przekazał sprawę do tutejszego Sądu.

Sąd Rejonowym ustalił i zaważył, co następuje:

W dniu 18 maja 2012 r. B. Ź. (1) zawarła z Bankiem (...) SA. z siedzibą w B. umowę prowadzenia rachunków bankowych, o kartę płatniczą numer (...), której przedmiotem była obsługa rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego. Na podstawie § 11 umowy posiadaczka konta mogła korzystać z limitu debetowego na warunkach określonych w Regulaminie rachunków. W ramach ww. rachunku B. Ź. była upoważniona do korzystania z linii debetowej - dozwolony debet - ujemne saldo które powstaje na skutek wypłacenia z rachunku więcej środków niż na niego wpłynęło (odnawialna pożyczka w rachunku) (k. 38 – 41).

K. Z. i B. Ź. (1) nawiązali nieformalny związek.

K. Z. i B. Ź. (1) w dniu 04 lipca 2012 r. zawarli z bankiem aneks do ww. umowy. W myśl tegoż aneksu, umowa rachunku indywidualnego została przekształcona w umowę rachunku wspólnego. Na podstawie aneksu K. Z. przystąpił do umowy (k. 42).

W wyniku operacji przeprowadzonych przez posiadaczy rachunku powstało zadłużenie, którego nie spłacono, mimo podjętych przez powoda prób doprowadzenia do jego dobrowolnego uiszczenia.

Bank w dniu 04 grudnia 2015 r. wypowiedział K. Z. ww. umowę (k. 50).

Następnie bank w dniu 20 lipca 2016 r. wezwał K. Z. do spłaty zadłużenia w łącznej kwocie 644,89 zł, wynikającego z ww. umowy, w nieprzekraczalnym terminie do 05 sierpnia 2016 r. (k. 43, 45).

Fakty przyznane są to fakty podane przez jedną stronę i potwierdzone – jako zgodne z prawdą – przez stronę przeciwną w drodze wyraźnego oświadczenia złożonego w toku postępowania (ustnie lub pisemnie). Przyznanie jest

jednostronną czynnością procesową i nie musi być przyjęte przez drugą stronę, jest bowiem skierowane do sądu, który decyduje o skuteczności przyznania. Przyznanie niebudzące wątpliwości sądu wywołuje ten skutek, że fakty przyznane nie wymagają już udowodnienia.

Ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 172, poz. 1804) skreślono w art. 229 wyrazy „co do swej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy”. Zmiana ta oznacza odstępianie w tym przepisie od zasady prawdy obiektywnej. Nie można jej jednak rozumieć jako rezygnacji z oceny przez sąd przyznania faktu przez stronę. Nadal zatem fakt musi być bezsporny, a bezsporność ta nie może budzić wątpliwości sądu w znaczeniu obiektywnym. Nie jest zatem wyłączone poczynienie przez sąd odmiennych ustaleń faktycznych niż treść przyznanych faktów, jeżeli uzna on, że przyznanie budzi wątpliwości z rzeczywistym stanem prawnym (por. wyrok SN z dnia 4 października 2011 r., I UK 125/11, LEX nr 1108448).

Fakt zawarcia umowy przez strony oraz fakt z niedotrzymania terminu spełnienia zobowiązania wynikającego z ww. umowy zostały przyznane przez pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty.

W ocenie Sądu twierdzenie faktyczne pozwanego odpowiada rzeczywistości w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności umowy (k. 38 – 42), wezwania (k. 43 – 48), wypowiedzenia (k. 49 – 50).

Pozwany podniósł zarzut braku odpowiedzialności za spełnienie omawianego świadczenia.

W ocenie Sądu zarzut nie był uzasadniony.

Stronami umowy rachunku bankowego są – według terminologii użytej w art. 725 kc – bank i posiadacz rachunku bankowego.

Według definicji ustawowej (art. 2 pr. bank.) bank jest osobą prawną utworzoną zgodnie z przepisami ustaw, działającą na podstawie zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych obciążających ryzykiem środki powierzone pod jakimkolwiek tytułem zwrotnym. Banki mogą być tworzone jako banki państwowe, banki spółdzielcze lub banki w formie spółek akcyjnych (art. 12 pr. bank.).

Bank jest stroną umowy rachunku bankowego także wówczas, gdy czynności dotyczących umowy rachunku bankowego lub rozliczeń pieniężnych związanych z prowadzeniem rachunku dokonuje za pośrednictwem przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego na podstawie zawartej z nim umowy agencyjnej (art. 6a pr. bank.).

Posiadaczami rachunku rozliczeniowego oraz rachunku lokat terminowych mogą być wyłącznie:

- 1) osoby prawne,
- 2) jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, jeśli posiadają zdolność prawną, i
- 3) osoby fizyczne prowadzące działalność zarobkową na własny rachunek, w tym osoby będące przedsiębiorcami (art. 49 ust. 2 pr. bank.).

Posiadaczami rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego oraz rachunku terminowych lokat oszczędnościowych mogą być wyłącznie:

- 1) osoby fizyczne,
- 2) szkolne kasy oszczędnościowe i
- 3) pracownicze kasy zapomogowo-pożyczkowe (art. 49 ust. 3 pr. bank.).

Posiadaczami rachunku rodzinnego mogą być wyłącznie osoby fizyczne, którym przyznano niepodlegające egzekucji świadczenia, dodatki, zasiłki oraz inne kwoty, o których mowa w art. 833 § 6 i 7 k.p.c., z wyjątkiem świadczeń alimentacyjnych (art. 49 ust. 4 pr. bank.).

Rachunek bankowy, z wyjątkiem rachunku rodzinnego, może być – jako tzw. rachunek wspólny – prowadzony dla dla kilku osób fizycznych, kilku jednostek samorządu terytorialnego albo stron umowy o współpracy w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1131 z późn. zm.) (art. 51 pr. bank.). Zob. też art. 51a–51c pr. bank. Na temat rachunku bankowego wspólnego por. W. P., Umowa rachunku..., 1997, s. 78 i n.

Strona umowy rachunku bankowego ponosi wobec drugiej strony odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy na zasadach ogólnych (art. 471 i n.). Ponieważ prowadzenie rachunków bankowych należy do działalności gospodarczej banku, należyta staranność banku w zakresie prowadzenia przezeń rachunku bankowego określa się przy uwzględnieniu zarobkowego charakteru tej działalności (art. 355 § 2). W razie wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym – zarówno drugiej stronie umowy, jak i osobie trzeciej – odpowiedzialność stron umowy rachunku bankowego opiera się na przepisach o czynach niedozwolonych (art. 415 i n.).

Przepisy Prawa bankowego nie regulują wprost kwestii odpowiedzialności współposiadacza rachunku za zobowiązania zaciągnięte w związku z jego prowadzeniem przez innego współposiadacza. W związku z tym odpowiedzialność solidarna współposiadaczy powstaje wyłącznie wtedy, gdy zostanie tak postanowione w umowie rachunku zawartej z bankiem albo w regulaminie bankowym, który się do niej stosuje. W praktyce większość umów rachunku wspólnego oferowanych na rynku taki zapis zawiera. Oznacza to, że bank może żądać spełnienia wszelkich zobowiązań związanych z rachunkiem wspólnym od każdego współposiadacza, bez względu na to, który z nich faktycznie je zaciągnął. Odpowiedzialność solidarna pozwanego w niniejszej sprawie wynika zaś z aneksu do umowy i Regulaminu Rachunku.

Na podstawie bowiem § 4 pkt 7 Regulaminu otwierania i prowadzenia rachunków dla osób fizycznych w Banku (...) S.A. (...) współposiadacze ponoszą odpowiedzialność solidarną za skutki wynikające z korzystania z rachunku wspólnego oraz odpowiadają solidarnie wobec Banku za wszelkie zobowiązania wynikające z umowy o prowadzeniu rachunku wspólnego, o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej.

W ocenie Sądu pozwany nie wykonał ciężących na nim obowiązków nałożonych w art. 6 kc i nie udowodnił, że z winy powoda nie rozwiązał umowy przed zdarzeniem polegającym na zaciągnięciu spornego zobowiązania.

Pozew jest to pismo procesowe wszczynające proces cywilny, zawierające powództwo (skonkretyzowane żądanie określonego zachowania wysunięte przez składającego - powoda przeciwko określonej osobie - pozwanemu) oraz uzasadnienie przytaczające okoliczności faktyczne na poparcie powództwa (art. 187 kpc).

W pozwie wniesionym przez pełnomocnika powoda żądanie określonego zachowania wysunięte przez składającego - powoda przeciwko określonej osobie – pozwanemu skonkretyzowano w sposób następujący: „Wnoszę o zasądzenie na rzecz Powoda od Pozwanych następujących kwot: 652,45 PLN solidarnie z odsetkami ustawowymi od 2016-09-13 do dnia zapłaty..”.

Z uzasadnienia pozwu wynikało, że żądanie świadczenia odsetkowego związane było ze spóźnieniem się pozwanego ze spłatą długu.

Kiedy dłużnik spóźnia się z zapłatą należności odsetki stanowią główne zabezpieczenie dla wierzyciela. W pierwszej kolejności zastosowanie mają odsetki ustalone w ramach stosunku cywilnoprawnego np. w umowie. Jeżeli w dokumencie nie ma takiego postanowienia należy sięgnąć po przepisy dotyczące odsetek ustawowych, odsetek za opóźnienie oraz odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych.

Odsetki ustawowe, inaczej zwane kapitałowymi nie wiążą się z opóźnieniem spełnienia świadczenia, tylko z faktem korzystania z cudzego kapitału. Zgodnie z art. 359 kodeksu cywilnego należą się tylko wtedy, gdy wynika to z czynności prawnej albo ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Minister sprawiedliwości ogłasza w formie obwieszczenia wysokość odsetek ustawowych i aktualnie wynoszą one 5% w stosunku rocznym. Ich wysokość jest określana na podstawie art. 359 § 2 k. c. i stanowi sumę aktualnej stopy referencyjnej NBP i 3,5 % punktów procentowych.

Istotna jest również regulacja z art. 359 § 21 k. c., która określa odsetki maksymalne w polskim systemie prawnym. Stanowią one dwukrotność wysokości odsetek ustawowych. To znaczy, że ustalając w umowie odsetki wyższe niż 10 % musimy liczyć się z tym, że w praktyce postanowienie to jest nieważne. Zapisy umowne nie mogą wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych, także w razie dokonania wyboru prawa obcego. Zgodnie z wyrokiem SN z dnia 8 maja 2014 r. V CSK 376/13 „Trafne jest stanowisko co do oceny lichwiarskich odsetek jako naruszających zasady współżycia społecznego oraz braku podstaw zastosowania tzw. zasady czystych rąk.”

W ramach omawianego tematu wyróżniamy również odsetki za opóźnienie wskazane w art. 481 k. c. Wiążą się one z niedotrzymaniem terminu spełnienia zobowiązania. Zgodnie z wyrokiem SA w Szczecinie z dnia 30 czerwca 2015 r. I ACa 171/15 „Odsetki za opóźnienie mają na celu zdyscyplinowanie dłużnika do spełnienia zobowiązania w określonym terminie, jak również stanowią swoistą sankcję za brak dokonania świadczenia w terminie ustalonym np. przez strony w umowie.” Art. 481 k. c. ma zastosowanie w sytuacji, gdy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego. Wierzycielowi przysługuje uprawnienie do odsetek, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W tym wypadku Minister sprawiedliwości również w drodze obwieszczenia ogłasza ich wysokość, która obecnie stanowi 7 % w skali roku (suma aktualnej stopy referencyjnej NBP i 5,5 % punktów procentowych). Art. 481 § 21 wskazuje również maksymalną wysokość odsetek za opóźnienie, którą możemy zastrzec w umowie, czyli 14 %.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie powodowi nie należały się odsetki ustawowe, inaczej zwane kapitałowymi, gdyż nie wiązały się z opóźnieniem spełnienia świadczenia. Jak już wyżej wspomniano, zgodnie z art. 359 kodeksu cywilnego ww. odsetki należą się tylko wtedy, gdy wynika to z czynności prawnej albo ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Tymczasem żądane odsetki nie wynikały z żadnych omawianych zdarzeń, a związane były z niedotrzymaniem terminu spełnienia zobowiązania.

Zakaz orzekania ponad żądanie oznacza, że o treści wyroku zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym decyduje żądanie strony. Sąd nie może zasądzać czego innego od tego, czego żądał powód ani tym bardziej, więcej niż się on domagał.

Związanie Sądu żądaniem pozwu, poza wyjątkami przewidzianymi w ustawie, ma charakter bezwzględny. Zakaz orzekania ponad żądanie stanowi przejaw zasady dyspozycyjności i kontradyktoryjności. Wynika z niego bowiem to, że o treści wyroku - zarówno w sensie pozytywnym, jak i negatywnym - decyduje żądanie strony. W myśl art. 321 k.p.c., sąd nie może zasądzać czego innego od tego, czego żądał powód ani też więcej niż żądał powód. Nie jest także dopuszczalne zasądzenie świadczenia na innej podstawie faktycznej niż wskazana przez powoda. Tym samym, zakaz orzekania ponad żądanie odnosi się bądź do samego żądania pozwu, bądź do jego podstawy faktycznej.

W omawianym przepisie mowa jest o żądaniu w rozumieniu art. 187 § 1 k.p.c., który to przepis wskazuje, że obligatoryjną treść każdego pozwu stanowi dokładnie określone żądanie oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie.

Omawiane uregulowanie oznacza, iż sąd jest związany granicami żądania powództwa i nie może dysponować przedmiotem procesu przez określenie jego granic niezależnie od zakresu ochrony określonej przez samego powoda. Tym samym, sąd nie może zasądzić ponad żądanie, a więc uwzględnić roszczenia w większej wysokości niż żądał powód, również wtedy, gdy z okoliczności sprawy wynika, że powodowi przysługuje świadczenie w większym

rozmiarze. Jednocześnie sąd nie może wyrokować co do przedmiotu, który nie był objęty żądaniem, czyli zasądzić czegoś innego, niż strona powodowa się domagała.

Żądanie powództwa określa nie tylko jego przedmiot, lecz również jego podstawa faktyczna. Oznacza to, że orzeczeniem ponad żądanie jest także oparcie wyroku na podstawie faktycznej niepowołanej przez powoda. Sąd Najwyższy przypomniał, że w orzecznictwie przyjmuje się, iż wyrok uwzględniający powództwo na podstawie faktycznej, na której powód ani w pozwie, ani w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie opierał powództwa, stanowi przejaw orzeczenia ponad żądanie i tym samym narusza art. 321 k.p.c. (Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie V CSK 612/14, LEX nr 1771393).

W ocenie Sądu niemożliwe było orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu o odsetkach ustawowych, w sytuacji, gdy powodowi nie przysługiwało żądanie odsetek ustawowych, gdyż nie wynikało ono z czynności prawnej albo ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Możliwe było natomiast żądanie odsetek ustawowych za opóźnienie, ale orzeczenie o nich, mając na uwadze skonkretyzowane w pozwie żądanie powoda, byłoby orzeczeniem ponad żądanie.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 kpc w zw. z § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych, mając na uwadze, że żądanie powoda uległo oddaleniu tylko w nieznacznej części żądania pozwu.